

EUROPA ȘI NEAMUL ROMANESC

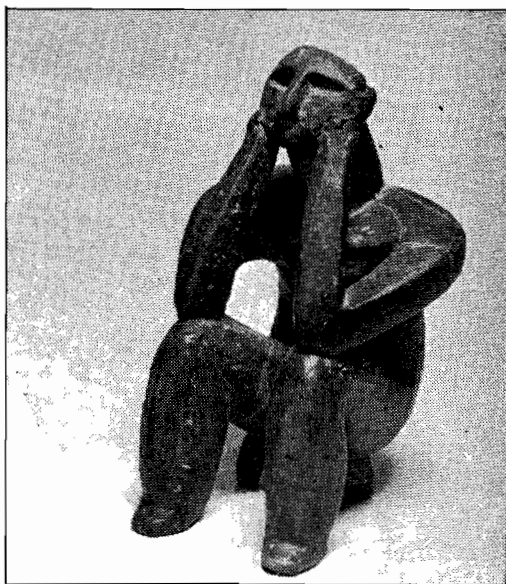
FOAIA MISCĂRII ROMÂNE PENTRU UNITATEA EUROPEI

Cine suntem ?

Mai mult ca oricând, timpurile moderne ne cer să știm cine suntem și de unde venim în lume. Care este rostul nostru pe această planetă devenită de o vreme încoace un «apartament comun»? Din vremuri de demult oamenii s-au întrebat cine sunt și de unde vin, care sunt rădăcinile ființei lor pe pământ. Când în veacurile trecute, cronicarii noștri își puneau problema originii poporului român, ajungând la concluzia latinității acestuia - «Noi de la Râm (Roma) ne tragem» - ei nu făceau altceva decât să se înscrie în acea tendiță generală de căutare de sine, caracteristică tuturor popoarelor. O aflare de sine nu pentru a-i nega pe alții, ci știind mai bine cine ești, să poți veni cu cinste și frumusețe, alături de cei pe care i-ai cunoscut. De altfel, multe tendințe contemporane tocmai aceasta ne arată, că, pe măsură ce puterea omului de cunoaștere în exterior a crescut, tot mai mult s-a afirmat și dorința de cunoaștere a ființei sale interioare. Ființa individului și ființa popoarelor. Este firesc să fie așa.

Cunoscându-i mai bine pe alții, vrei să știi mai mult cine ești tu. Pentru a veni în întâmpinarea dorinței de cunoaștere a acestora, a dorinței de apropiere, de înțelegere. Pentru a-ți găsi tu însuși o identitate.

Apartenența la cultura și civilizația poporului din care te-ai născut este cea mai sigură cale pentru aflarea acestei identități. Uneori,

Gânditorul de la Hamangia

singura. Și, nu întâmplător, în multe țări ale lumii, unde rădăcinile istoriei sunt mai tinere, se încearcă prin ample programe de multiculturalism - apelându-se la tradițiile de cultură și civilizație ale naționalităților care trăiesc în acele țări - prelungirea în adânc a acestor rădăcini.

Noi, Românii, ce am avea de prelungit ? Fără a exagera deloc, putem spune că rădăcinile civilizației și culturii noastre pornesc către noi din zorii istoriei. Mărturie de neclintit stau faptele. Nu este cazul să le enumerăm aici, dar trebuie să amintim câteva dintre ele, măcar în treacăt. Astfel, marele istoric grec din antichitate, Herodot, amintește despre strămoșii noștri, Geții sau Dacii, care s-au împotrivit în anul 514 î.e.n., adică în urmă cu aproape 2.500 de ani, uriașei armate a regelui persan Darius. Aceasta este una dintre primele mărturii scrise despre înaintașii noștri de demult. Probele materiale însă - resturi de unelte, urme de locuințe - care ies la iveală în urma cercetărilor, arată că oamenii au locuit pământurile noastre cu zeci de mii de ani în urmă.

Una dintre cele mai frumoase statui de lut ars, descoperită la Hamangia, în Dobrogea, datează de acum circa 5.000 de ani. În mod uluitor ea se aseamăna, prin stilizarea volumelor, cu sculpturile lui Brâncuși, care aveau să fie făcute peste cinci milenii, fără ca marele artist modern să fi văzut vreodată statuia de lut ce se află acum în muzeele noastre sub numele «Gânditorul de la Hamangia».

Mărturiile civilizației Geto-Dacilor și apoi a Romanilor, pe pământul românesc de astăzi, sunt bine știute. Coloritul unic și

echilibrul arhitectonic al mănăstirilor noastre îl impresionează pe cel mai pretențios cunoscător al artei. Varietatea și prospețimea folclorului românesc impun nu numai în țară, ci și în marile manifestări internaționale ale genului. Cei care ascultă o singură dată versurile lui Eminescu rămân vrăjiți de muzica unică a limbii și a ideilor lui, având sentimentul acut că au întâlnit unul dintre cei mai mari poeți ai lumii.

A aparține civilizației românești înseamnă a fi beneficiarul, alături de milioanele de oameni ce formează poporul din care te tragi, al acestor bogății spirituale fără de preț. Înseamnă a nu veni de neunde, de undeva de aiurea, ci a veni dintr-un loc anume, dăruit cu mult spirit și cu multă sensibilitate - pământul românesc. Înseamnă a veni bogat la marea masă a culturii popoarelor, aducând cu demnitate și firească mândrie ofranda de adâncă și rafinată civilizație a unui popor care, dăinuind de mii de ani în istorie, a știut întotdeauna să viseze și să înfăptuiască în sensul cel mai profund și cel mai substanțial al vieții.

A aparține civilizației românești înseamnă a face cunoscută și altora această civilizație, pentru ca ei, ceilalți, să te cunoască mai bine pe tine și tu să-i cunoști mai bine pe ei. Înseamnă a spori, pe măsura talentului și a puterilor tale, această civilizație, cu care mulți alții s-ar fâli poate mai mult decât o facem noi. Pentru că simțul măsurii, al echilibrului, al cumințeniei sunt trăsături ce țin, la rândul lor, tot de civilizația și simțirea Românilor.

P. G.

Războiul de întregire și vicistitudinile sale

Izbucnirea marelui război mondial, în vara anului 1914, făcea să se nască pentru prima oară posibilitatea întregirii neamului. De la început se ridicau însă tot felul de piedici.

România era legată de puterile Centrale printr-un tratat de alianță încheiat în anul 1883 de Regele Carol I și Primul Ministru, dar nesupus ratificării corpurilor legiuitoare. Despre el aveau cunoștință numai Primii Miniștri când primeau însărcinarea de a forma un nou guvern. Tratatul era ținut secret, fiindcă conducătorii Statului știau că toată suflarea românească era pentru dezrobirea Ardealului, Banatului și Bucovinei. El avea caracter numai defensiv.

După începerea ostilităților, Împărații Germaniei și Austroungariei au cerut Regelei, prin telegrame, ca România să intre în război alături de ei, contra Rusiei. Acesta a convocat, la 21 iulie 1914, un Consiliu de coroană, la Sinaia, cu participarea tuturor membrilor guvernului, a șefilor partidelor politice și a foștilor Prim Miniștri, și a destăinuit existența tratatului de alianță și a cerut cu multă existență executarea lui. Dintre cei de față, numai P.P. Carp s-a exprimat în același sens. Ceilalți 16 prezenți s-au opus, pronunțându-se pentru neutralitatea armată. Iată un prim conflict de mari proporții, încă din primul moment.

Întreaga țară, care aștepta cu sufletul la gură, respira acum ușurată. Pe fronturi lupta se desfășura cu rezultate schimbătoare. Dar marea vistorie franceză de la Marna și înfrângerile conținui ale trupelor austro-ungare - în răsărit, contra Rusiei, și la sud, contra Serbiei, exaltau avântul general, care cerea cu glas tare intrarea în război.

Primul Ministru, I.C. Brătianu, nu se manifesta în nici un fel. Ajunsese să fie numit *Sfinxul*. Dar nu era o nepăsare din partea lui, ci era reținut din mai multe considerente. În primul rând, Puterile Triplei Înțelegeri - Franța, Rusia și Anglia - , cu

care el începuse tratative, puneau piedici la recunoașterea justelor noastre revendicări. Rusia nu voia ca Banatul și nici Bucovina să fie atribuite României la încheierea păcii. Un alt motiv, și mai grav încă, era că armata română nu era pregătită pentru războiul modern. Infanteria nu cunoștea noile metode de luptă în războiul de tranșee, nu posedea căști de oțel, era slab înarmată, având numai o secție de mitraliere pe regiment și foarte puține puști mitraliere recent apărute. Uzine de armament și de fabricat muniții nu erau. Artileria era, de asemenea, slab dotată. Nu exista artilerie grea mobilă, nici artilerie de munte, necesară pentru luptele din munți, și nici artilerie antiaeriană. Aviația era în stare embrionară, având numai un mic număr de avioane de recunoaștere. Armamentul trebuia procurat în întregime din străinătate. În plus, campania din Bulgaria, 1913, găsisese Serviciul sanitar neputincios contra bolilor epidemice: holera, tifosul exantematic etc.

Pentru remedierea tuturor acestor lipuri, a fost trimisă în Franța o misiune militară, condusă de un valoros ofițer de artilerie, Colonelul Rudeanu. Dar transportul armamentului și munițiilor provoca piedici enorme, trebuind să fie adus din Franța și din Anglia cu vapoarele până la Murmansk, port la Marea Albă, și de acolo, cu trenul prin întreaga Rusie, săracă în căi ferate și material rulant.

Dar nu se întvedea nici-o perspectivă. Războiul se prelungea dincolo de orice prevedere. Fronturile se stabilizau în războiul de tranșee și toate încercările de a sparge frontul inamic se arătau inutile și provocau enorme pierderi de vieți omenești. Brătianu, ca Prim Ministru și ministru de război, cunoștea bine situația și făcea tot posibilul pentru întărirea armatei și adaptarea ei la războiul modern. Opinia publică românească, neștiutoare de toate acestea, era extrem de agitată. Manifestațiile publice pen-

tru intrarea în acțiune se țineau lanț. Franța și Anglia interveneau mereu la București, dar Rusia nu făcea nimic în acest sens.

În vara anului 1916, aliații treceau însă la o ofensivă generală, atât pe frontul de răsărit, cât și pe cel din apus. Ofensiva rusă, începută la 4 iunie, obținea mari succese contra Austroungariei, care era împinsă spre ruină, scăpată de catastrofă numai de intervenția unui număr însemnat de divizii germane. La 1 iulie, Englezii și Francezii începeau un atac ce părea decisiv. Pe frontul italian, ofensivele se succedau fără întrerupere. În țară agitația lua proporții neîntâlnite. Toți se temeau că Puterile Antantei vor câștiga războiul și că România, rămasă la o parte, nici nu va fi invitată la marea conferință a păcii.

Spre a da însă lovitura decisivă, Puterile Aliate făceau presiuni continue la București. La finele lunii iulie 1916, ambasadorii Franței, Rusiei și Angliei, cereau intrarea României în luptă cu amenințarea: "Acum ori niciodată!".

După tratative, la 4 august 1916, între România și Aliați s-a încheiat Tratatul de alianță și Convenția miliatră, cu următoarele condiții esențiale:

- a. Se recunoșteau, în fine, toate justele cereri ale României, acordându-i-se Banatul întreg și Bucovina;
- b. România se obligă să intre în acțiune în timp de 10 zile;
- c. Se asigura un transport permanent de arme și muniții, imediat după începerea ostilităților;
- d. Rusia se angaja să ajute apărarea Dobrogei cu două divizii, în cazul unui atac bulgar;
- e. Aliații se obligau să continue ofensiva în curs, iar armatele de la Salonic să atace și ele imediat;
- f. Toate părțile contractante se angajau să nu încheie pace separată.

Intrarea în război a României stârnea în țară un entuziasm indescriptibil. Toți vedeau armata noastră învingătoare la Budapesta și prăbușirea Puterilor Centrale. Însuși Marele Stat Major, dominat de iluzii false, făcuse un plan de război complet greșit. Prin acesta se prevedea că armatele de nord vor putea înainta ușor până la linia Mureșului și că abia acolo inamicii vor opune rezistență. Se prevedea ca după o lună de la începerea războiului, să se dea bătălia hotărâtoare în regiunea Cluj - Dej, cu iz-

bânda decisivă a armatelor române.

Dar deziluziile au apărut repede. La sud, divizia de la Turtucaia, izolată și cu retragerea tăiată, a fost capturată în întregime, cu toate ajutoarele urgente ce i se trimiteau peste Dunăre de la Oltenița. Două divizii de ale noastre erau distruse la numai zece zile de la începerea ostilităților. În Transilvania, inamicii aduceau repede divizii germane și treptat - treptat treceau la ofensivă.

Ce făceau în acest timp Aliații? Armata rusă nu se mișca deloc; era epuizată de marea ofensivă din iunie și iulie. În Franța, ofensiva anglo-franceză se reducea numai la unele sate pe front. Armatele aliate de la Salonic începuseră o ofensivă cu puțin înainte de intrarea noastră în război, dar aceasta a fost limitată la un front puțin întins și după câteva zile a încetat complet. Italienii rămâneau imobilizați în munții Alpi.

Inacțiunea aliaților lăsa România singură în luptă. Spre a face față superiorității inamice, comandantul Armatei I-a, Generalul Culcer, propunea scurtarea frontului și retragerea pe linia Oltolui. Aceasta însemna părăsirea Olteniei, sacrificiu neacceptat. Atunci, Generalul Culcer și Șeful de Stat Major al Armatei I-a, Generalul Lupescu, au fost înlocuiți. Comanda a fost dată Generalului Dragalina, dar chiar în ziua următoare acesta a fost grav rănit în defileul Jiuului și apoi a și murit. După o victorie trecătoare la 14 octombrie, a urmat o nouă ofensivă germană cu forțe mari care au spart frontul și, în mai puțin de două săptămâni, întreaga Oltenie a fost ocupată. Armata noastră slăbea în mod evident. La 10 noiembrie, peste Dunăre trecea, la Zimnicea, o nouă armată bulgară-germană-turcă, sub conducerea Mareșalului v. Mackensen. Românii erau atacați pe trei fronturi: la nord, pe Carpați, la apus, pe Argeș și la sud, pe Dunăre.

Situația creată a fost analizată în cadrul Marelui Consiliu de război, convocat, la 11 noiembrie, la Marele Cartier General de la Paris. Generalul rus Belaiev propunea retragerea armatei române pe linia Siret, unde să fie sprijinită de trupe rusești. În numele comandantului suprem al armatei franceze și al Președintelui Franței, a luat cuvântul generalul Berthelot, care a cerut lansarea unei contraofensive de-a lungul Argeșului. Aceeași opinie a fost exprimată de Generalul Prezan, comandantul forțelor române și adoptată de toți.

Imagine din Sibiu

Rezultatul a fost însă dezastruos, din cauza subaprecierii grupului german ce venea din Oltenia și inacțiunea Rușilor. Armata noastră învinsă s-a descompus complet și a fost urmărită până la linia fortificată Focșani-Nămoloasa, unde au sosit importante ajutoare rusești.

S-a cerut ajutor la Francezi și Franța a trimis tunuri moderne de toate genurile, muniții îmbelșugate și o numeroasă misiune miliatră, care a instruit trupele noastre, arătând noile metode de luptă. După șase luni de eforturi armata română era refăcută și reintra în luptă, câștigând victoria de la Mărăști. Dar chiar a doua zi ofensiva noastră a trebuit oprită, din cauză că armatele rusești intraseră în descompunere, din cauza revoluției din februarie 1917, și nu mai luptau. Germanii au luat contraofensiva și numai rezistența eroică și victoria de la Mărășești au salvat și pierderea ultimului colț de țară.

Descompunerea totală a armatelor rusești a dus la armistițiul de la Focșani din decembrie 1917 și apoi la încheierea păcii dezastruoase pentru Rusia de la Brest Litovsk, din 3 martie 1918. Ce mai puteam face noi ?

În guvernul de coaliție liberal-conservator s-a produs o spărtură. Take Ionescu, vice-președinte, era pentru continuarea războiului. Primul Ministru, Ion C. Brătianu, își dădea seama că aceasta ar însemna distrugerea armatei și ocuparea întregii țări. De aceea, el înclina pentru încheierea păcii, oricât de grele.

O altă soluție era retragerea guvernului și a armatei de-a lungul Ucrainei, până în Caucaz, unde ar fi fost posibilă intrarea în legătură cu Englezii venind dinspre Mesopotamia. Se făcuse și un proiect dramatic:

retragerea armatei și așezarea trupelor în forma unui triunghi mare, unde să se lupte până la capitulare.

După multe frământări și trei Consilii de coroană, ținute din cauza ultimatumului austro-german, s-a adoptat singura soluție rezonabilă: pacea separată. Guvernul Brătianu a demisionat și noul Prim Ministru, Generalul Averescu, a trebuit să încheie, la Buftea, o pace preliminară, după care s-a încheiat pacea de la București din 6 mai 1918, în condiții foarte grele.

Dar marii noștri aliați au continuat lupta și, cu eforturi extraordinare, au obținut victoria finală. România reintră în război și învinge Ungaria, ocupând-o în întregime.

Din cele expuse, ne dăm seama de vicisitudinile marelui război de întregire:

1. Aliații noștri ne-au împins să intrăm în luptă atunci când erau epuizați de marile ofensive din iunie - iulie 1916, deci cu rea credință.

2. Cu toate pregătirile făcute în cei doi ani de neutralitate, armata noastră nu era încă la înălțimea misiunii sale. Se mobilizaseră, ce-i drept, toate forțele disponibile, dar ne lipsea armamentul necesar pentru războiul modern, ca și munițiile. Posibilitățile de transport erau foarte grele, iar Rusia mai punea și piedici.

3. Opinia publică, exaltată de mirajul unirii tuturor Românilor, își închipuia un război scurt și decisiv. Această stare amăgitoare de spirit domina și conducerea militară, care nu aprecia just posibilitățile de reacție ale adversarilor, ci socotea ca sigură ocuparea Transilvaniei în timp de o lună.

4. Cu ocazia înfrângerii dezastruoase de la Turtucaia, urmată de alte înfrângeri în Ardeal, nici-o armată aliată nu a dat ajutor.

5. Armata rusă nu ne-a ajutat nici la efortul suprem din noiembrie 1916, în cadrul bătăliei de pe Argeș, cu toate că pe acest front erau importante forțe rusești.

6. Armatele rusești nu ne-au ajutat nici în vara anului 1916, când armata română, refăcută și cu armament modern, reintra victorios în acțiune.

Acestea sunt de altfel marile racile ale războaielor de coaliție. În fața formidabilei armate germane am fost lăsați să luptăm singuri, aliații privind cu indiferență tragedia României.

DAN GIULEA

NICOLAE IORGA

savant român de reputație mondială

În iunie 1981 s-au împlinit 110 ani de la nașterea marelui savant Nicolae Iorga, personalitate de frunte a istoriografiei românești și universale din primele patru decenii ale secolului nostru.

Născut la 5-18 iunie 1871 în Botoșani, ca fiu al avocatului Nicu Iorga și al soției sale Zulnia, a dat de mic dovada unei inteligențe cu totul superioare. La 5 ani știa să scrie și să citească, dar și să vorbească franțuzește. A urmat cursurile școlii primare și ale gimnaziului din Botoșani, apoi cursurile superioare ale liceului din Iași. Luându-și bacalaureatul, s-a înscris la Facultatea de Litere din Iași, secția istorică - literară, obținând titlul de licențiat cu calificativul magna cum laude, după numai un an de studii, la vârsta de 18 ani și jumătate.

Îndată după aceasta a obținut o bursă pentru o călătorie de studii în Italia, iar în toamna anului 1890, o bursă de trei ani pentru studii istorice în Franța și Germania. A urmat cursurile Școlii de Înalte Studii din Paris, cu unii dintre cei mai renumiți profesori ai vremii, Gabriel Monod, Abatele Duchesne, Ch. Victor Langlois, Charles Bémont. A cercetat cu râvnă bibliotecile și arhivele Parisului, însușindu-și o întinsă cultură. Pe lângă limbile franceză, italiană, spaniolă și germană, pe care le știa de la Iași, a învățat acum limbile engleză, daneză, suedeză, olandeză, ajungând cu timpul să cunoască 15 limbi. În 1892 a obținut titlul de elev diplomat al Școlii de Înalte Studii din Paris, pe baza lucrării «Philippe de Mézières et la Croisade au XIV-e siècle», Paris 1896, XXXV + 555p., iar în 1893, titlul de doctor în Litere la Leipzig, cu teza «Thomas III Marquis de Saluces. Étude historique et littéraire avec une introduction sur la politique de ses prédécesseurs», Paris 1893, VIII + 223p. Isprăvindu-și studiile, a început o neobosită cercetare a marilor arhive din Europa, pentru a culege material privitor la istoria universală, mai ales pentru secolul al

XV-lea, și istoria Românilor.

Cu o astfel de pregătire cărturărească s-a întors în țară în toamna anului 1894, când i s-a încredințat, spre suplinire și apoi definitiv, catedra de istorie medie, modernă și contemporană de la Universitatea din București. La această catedră a funcționat fără întrerupere până în toamna anului 1940. Mai târziu a deținut și funcția de decan al Facultății de Litere -1928- și cea de rector al Universității din București -1929.

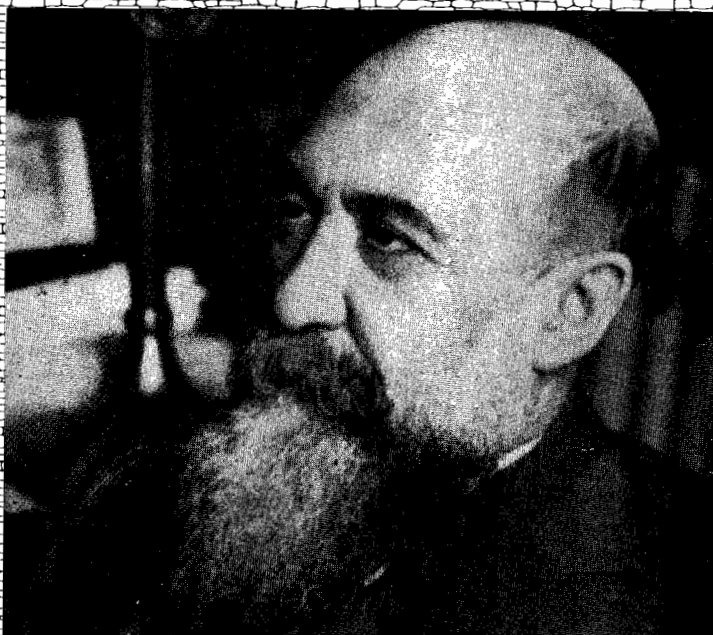
Paralel, a ținut cursuri la Școala superioară de război, la Academia de Înalte Studii Comerciale, precum și la Paris, la Collège de France, École Pratique des Hautes Études și la Sorbona. A rostit conferințe în aproape toate țările Europei și chiar în Statele Unite ale Americii, în academii, universități și societăți științifice.

Fără îndoială că atunci când vorbim sau scriem despre Nicolae Iorga ne gândim la numărul imens al operelor sale. Cei care i-au cercetat viața și ostelile cărturărești, au constatat că numărul total al lucrărilor sale se ridică la 1200 de volume și 23000 de articole și recenzii, deci peste 24000 de titluri. Poate că niciodată nu a scris cineva în lume cât a scris Nicolae Iorga. În aceste 24000 de titluri se cuprind lucrări de istorie propriu-zisă - a Românilor sau a altor state și popoare - istorie literară și bisericească, note de călătorie, memorii, drame, poezii, articole de ziar, recenzii, conferințe, cuvântări etc., etc., încât pe bună dreptate Acad. Ștefan Pascu de la Cluj sublinia că nici un domeniu al activității omenești din trecut și până în vremea sa n-a rămas în afara curiozității și interesului scrutător al lui Iorga, preocupat de a cunoaște și a înfățișa întreaga viață a omenirii, toate epocile istorice, toate popoarele, culturile și civilizațiile.

În ce privește studiile de istorie universală, acestea privesc crucialele (Notes et extraites pour servir à l'histoire

des Coisades au XV-e siècle, 6 vol., Paris - București 1899 - 1916), istoria Imperiului Bizantin (The Byzantine empire, Londra 1907, VIII + 236 p., Byzance après Byzance, București 1935, 272 p., Études byzantines, 2 vol., București 1939 -1940, 800 p., etc.), istoria Imperiului Otoman (Geschichte des osmanischen Reiches, 5 vol, Gotha, 1908 - 1913, 2658 p., cea mai bună operă care s-a scris până atunci, el fiind al doilea român - după Dimitrie Cantemir -

care s-a ocupat de istoria acestui popor), apoi istoria Armeniei, Italiei, Franței, a statelor balcanice și a altor popoare europene, a unor teme majore ale istoriei Europei, Chestiunea Rinului, istorie a Europei apusene în legătură cu aceasta, Chestiunea Dunării, Chestiunea Mării Mediterane, Chestiunea Oceanelor, Dezvoltarea așezămintelor politice și sociale ale Europei (3 vol.), Cărți reprezentative în istoria omenirii (3 vol.), Papi și împărați,

State și dinastii, Revoluții politice și întregiri naționale, sintezele Essai de synthèse de l'histoire de l'humanité, 4 vol., Paris 1926-28 și Istoria literaturilor romanice în dezvoltarea și legăturile lor, 3 vol., cu prezentarea creațiilor spirituale italiene, franceze și spaniole și a legăturilor acestora cu literatura germană și engleză etc.

În ce privește istoria Românilor, marele învățat a publicat câteva colecții de documente, Acte și fragmente cu privire la istoria Românilor, 3 vol., București, 1895-97, Documente românești din Arhivele Bistriței, 2 vol., București, 1899-1900, Studii și documente cu privire la istoria Românilor, 31 vol., București, 1900 - 1913 ș.a., a reeditat unele din cronicile țării. De asemenea, a scris câteva lucrări de sinteză publicate în limbi de mare circulație, pentru a ne face cunoscuți

peste hotare, Geschichte des rumanischen Volkes, 2 vol., Gotha 1905, 943 p., tradusă și în românește în patru volume, Histoire des Roumains et de leur civilisation, Paris, 1920, publicată apoi și în limbile engleză la Londra, italiană la Milano și germană la Sibiu., La place des Roumains dans l'histoire universelle, 3 vol., București, 1935-36, Histoire des Roumains et de la romanité orientale, București, 1937 - 45, 11 vol., tradusă și în românește, apoi o serie de lucrări de sinteză privind legăturile Românilor cu popoarele învecinate sau chiar mai îndepărtate.

A lăsat alte lucrări de sinteză privitoare la diferite aspecte din istoria poporului român, Istoria Românilor în chipuri și icoane, 3 vol., București, 1905 -1906, Istoria Românilor prin călători, 3 vol., București,

1920-22, Istoria presei românești, Istoria învățământului românesc, Istoria comerțului românesc, 2 vol., Istoria industriei la Români, Istoria armatei românești, 2 vol., Istoria Bucureștilor, monografiile: Istoria lui Ștefan cel Mare, Istoria lui Mihai Viteazul, 2 vol., Viața și domnia lui Constantin Vodă Brâncoveanu, sinteze de istoria artei: Histoire de l'art roumain ancien, în colaborare cu G. Balș, Les arts mineurs en Roumanie, 2 vol, sinteze privind literatura, Istoria literaturii românești, 2 vol., Istoria literaturii românești în secolul al XVIII-lea, 2 vol., Istoria literaturii românești în secolul al XIX-lea, 3 vol., Istoria literaturii românești contemporane, 2 vol, ș.a.

De la Nicolae Iorga ne-au rămas apoi peste 500 de lucrări privitoare la trecutul Bisericii Române.. Menționăm, în primul rând, lucrarea de sinteză Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a Românilor, 2 vol., ed. I în 1908-1909, ed. II în 1928-32, apoi Sate și preoți din Ardeal, București, 1902, o serie de lucrări despre unii vlădici de seamă din trecut, despre legăturile Bisericii noastre cu celelalte Biserici Ortodoxe, despre multe din vechile noastre mănăstiri și biserici.

La acestea se adaugă câteva volume cu note de drum, cu descrieri de monumente istorice din țară, impresii de călătorie în diferite țări ale Europei și din America, șapte volume de Memorii, 1931 -39, lucrarea autobiografică O viață de om așa cum a fost, 3 vol, 1934, cartea cu portretele unor contemporani Oameni cari au fost, 4 vol., 1934-39, drame, poezii, conferințe, cuvântări, recenzii, note, articole publicate în Neamul Românesc, ziar fondat de el (1906 - 1940), la care a adăugat apoi Neamul Românesc literar, din 1909, și Neamul Românesc pentru popor, din 1910. Notăm că a întemeiat și condus unele publicații periodice de specialitate, ca «Revista istorică» (din 1918), «Revue historique du sud-est européen» (din 1924), «Bulletin de l'Institut pour l'etude de l'Europe sud-orientale» (1914 - 1924) ș.a.

Consemnăm și faptul că pentru o mai bună cunoaștere a poporului nostru și a istoriei sale, a fondat la București «Institutul de studii bizantine» și «Institutul de istorie universală» (1937), precum și «Școala română din Franța» (1920). În 1924 a organizat primul congres de bizantinologie, la București.

Pentru toată această activitate științifică a fost ales membru corespondent în 1898, apoi membru activ al Academiei Române (1910), membru corespondent sau de onoare a 21 de Academii sau societăți științifice străine, a fost proclamat «doctor honoris causa» de 10 universități de peste hotare. Nici un savant român nu s-a bucurat de atâta prețuire din partea străinătății.

Dar Nicolae Iorga nu a fost numai un istoric și scriitor fecund, ci și un luptător pentru drepturile, progresul și unitatea poporului său. Astfel, pentru răspândirea culturii în mase, a creat, în 1909, Universitatea populară de la Vălenii de Munte, înzestrată cu o tipografie, teatru în aer liber , bibliotecă, săli de conferințe și cursuri. A fost unul din marii luptători pentru unitatea noastră de stat. Pentru realizarea acestei aspirații de veacuri a poporului român, Nicolae Iorga a activat în cadrul Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, întâi ca secretar general, apoi ca președinte, creind filiale în diferite orașe ale țării și rostind el însuși numeroase conferințe.

În timpul primului război mondial, prin paginile scrise în ziarul său Neamul Românesc, a ținut mereu trează credința în victoria finală și în unirea Transilvaniei cu România. A participat activ la viața de stat, ca deputat, ministru și prim-ministru, luând parte la dezbaterile celor mai de seamă probleme ale țării. De pildă, în 1907, a luat atitudine hotărâtă față de represaliile care au urmat împotriva țăranilor ce se răsculară să-și ceară dreptul la o viață mai bună.

Prin moartea sa tragică din 28 noiembrie 1940, a ieșit din «viața și furtuna lumii» - după însuși cuvântul său - acela care fusese o jumătate de veac făclia care luminase un popor întreg, căruia, prin munca sa neobosită, îi crease o faimă deosebită în lume. Dar Nicolae Iorga nu a pierit, căci amintirea sa e mereu vie. El va trăi de-a pururi prin zecile de mii de pagini pe care le-a scris - din care multe se retipăresc acum - , dar mai ales prin jertfa sa supremă pentru apărarea libertății și a drepturilor poporului său.

Privind asupra vieții și activității sale neobosite, putem spune cu mândrie, împreună cu marele său înaintaș, ucis în împrejurări asemănătoare în piața Romanului «se nasc și la Moldova oameni».

Prof. MIRCEA PĂCURARIU

Chiril și Metodiu compatroni ai Europei

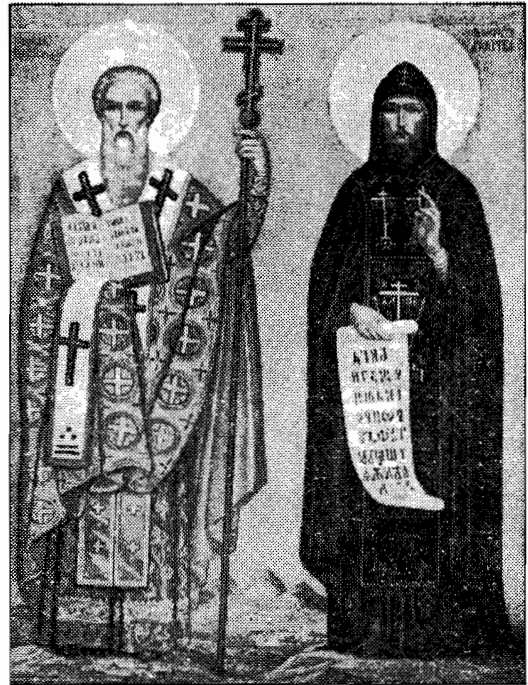
Este îndătinat ca fiecare comunitate umană să aibă un patron al său protector și mijlocitor către Tatăl tuturor. Patroni au și anumite regiuni. Patroni au și țările. Moldova are ca patroni pe Sfânta Paraschi-va și pe Sfântul Ioan de la Suceava. Italia are patron pe Sf. Francisc de Assisi. Cu vremea s-a simțit nevoia să avem un patron pentru toată Europa. Răspunzând acestei cerințe, în anul 1964, Papa Paul al VI-lea a răspuns dorinței națiunilor și locuitorilor continentului nostru de a forma o comunitate unică și a proclamat pe Sfântul Benedict patron al Europei.

Nu au trecut mulți ani de atunci și iată că în anul acesta, 1981, Europei i se mai acordă doi patroni. Papa Ioan Paul al II-lea proclamă și pe Sfinții Chiril și Metodiu ca patroni ai continentului nostru.

Aceștia sunt doi frați greci din Tesalonic trăitori în secolul al IX-lea, formați în mediul cultural, spiritual și misionar al Patriarhiei Constantinopolului. Ei sunt de tradiție greacă - răsăriteană, am zice astăzi ortodocși. În vremea aceea însă Biserica era una, schisma despărțitoare având loc în anul 1054.

Caracteristica Sfinților Metodiu și Chiril este în primul rând zelul misionar. Ei evanghelizează pe Cazari în Crimeea și creștinează pe Moravi, la cererea principelui lor, trimiși de împăratul bizantin și de Biserica Constantinopolului. Pentru nevoile lor misionare, cei doi sfinți traduc în slavă cărțile ce le servesc la răspândirea învățaturii creștine și la săvârșirea slujbelor religioase, din grecește în slavonă, punând astfel bazele literaturii popoarelor slave.

Proclamarea lor ca patroni ai Europei, împreună cu Sfântul Benedict, pune în relief faptul că Europa este constituită nu numai din partea sa centrală și occidentală, ci și din cea răsăriteană. Totodată subliniază că la formarea chipului său spiritual au contribuit două tradiții culturale și creștine complementare. În acest caz, Sf. Benedict

Icoana Sf. Chiril și Metodiu

reprezintă tradiția occidentală, iar Sf. Metodiu și Chiril pe cea răsăriteană.

Faptul în sine are și importanță ecumenică. În componența Europei unite intră și elementul religios care se prezintă sub forme romane-latine și grecești-bizantine, ambele tot atât de valide. Nu este lipsit de semnificație nici faptul că cei doi sfinți orientali sunt proclamați patroni ai Europei în anul în care Bisericile Catolică și Ortodoxă au intrat într-o nouă etapă a relațiilor lor, aceea a dialogului teologic. Aproximarea și unirea Bisericilor poate contribui la realizarea unei Europe unite în care să găsească respectul cuvenit fiecare neam, fiecare limbă, fiecare cultură, fiecare credință religioasă și fiecare spiritualitate.

T. V. BĂDESCU

Scurte Știri

ACADEMIA ROMÂNĂ ARE 115 ANI

La 1 aprilie 1866, locotenența de la curtea Principatelor Unite Române a aprobat actul de creare și regulamentul Societății române, care, după un an, și-a schimbat numele, devenind Societatea Academică Română.

Scopul principal al Societății Academice Române era să lupte pentru dobândirea independenței de stat a României, formarea statului unitar român, precum și promovarea științei și a culturii române, crearea de școli, a unui teatru național, afirmarea unității spirituale românești.

CĂDEREA CONSTANTIN— NOPOLULUI ÎN FRANCEZĂ

La editura pariziană Stock a apărut în traducere franceză romanul *Căderea Constantinopolului* de Vintilă Corbul, cu titlul *Tempête sur Byzance*. Apariția acestei importante lucrări a cunoscutului romancier român a fost semnalată cu elogioase aprecieri de importante ziare și reviste franceze și belgiene, între care "Le Monde", "La Quinzaine littéraire", "Le Figaro Magazine". O salutăm și noi cu speranța că în viitor va fi tradusă și în alte limbi.

DESPRE MIRCEA ELIADE ÎN FRANCEZĂ

Editura Gallimard din Paris a publicat două volume care pun în lumină figura lui Mircea Eliade ca filosof, prozator și eseist de mare erudiție.

Primul dintre aceste volume, *Uniformes de général*, tradus din românește, introduce în circuitul mondial un fragment din creația literară eliadiană. Scriitorul Eliade este mai puțin cunoscut decât filosoful, cu toate că s-a născut înaintea lui și că a creat fără încetare opere literare numai în românește.

Al doilea volum, *L'herméneutique de Mircea Eliade, scris de Adrian Marino* și apărut în România în anul 1980, prezintă prima ermeneutică română modernă integrată în istoria criticii și a ideilor literare române cu scopul de a consolida o tradiție română de studii ermeneutice. Opera se bazează pe analiza sistematică a ermeneuticii lui Eliade, pe studiul operei sale din tinerețe și de la vârsta maturității, pentru că Eliade - după remarca lui Constantin Noica - "este unul dintre autorii ce nu pot fi citiți decât în întregime".

PRIORITATE ROMÂNEASCĂ

În volumul 6 al revistei internaționale *Historia mathematica*, publicată de editura Academic Press din New York, este înserat un articol privind paternitatea matematicianului român Gabriel Dudaș asupra primului exemplu de funcție recursivă care nu este pri-

mitiv recursivă. Această recunoaștere internațională a unui fapt de o deosebită semnificație pentru logica matematică și pentru informarea teoretică vine la peste 50 de ani de la publicarea articolului lui G. Dudaș într-o revistă românească.

ISTORIE ROMÂNEASCĂ ÎN OLANDA

Profesorii olandezi Z.R. Dittrich și A.P. von Goudoever au inclus în programul lor de cercetare și istoria României. Iată câteva titluri ale lucrărilor ce-și propun să facă cunoscută în Olanda istoria românească: A.P. von Goudoever, *Istoria României 1848 - 1918*; Z.R. Dittrich - A.P. van Goudoever, *Istoria politicii externe a României*; Z.R. Dittrich, *Românii și istoria lor. Nicolae Iorga 1871 - 1940*; Z.R. Dittrich - A.P. van Goudoever, *Independența ca ideal național. Politică externă a României*.

PREMIUL "JOAN MIRO" UNEI ROMÂNCE

Plasticiana română Doina Simionescu a obținut premiul "Joan Mirö" - 1981 la cea de a XX-a ediție a concursului de desen organizat de Fundația ce poartă numele marelui pictor catalan și care este un Centru de studii de artă contemporană. Revistele de specialitate au publicat articole cu elogi pentru talentul artei române, subliniind, în același timp, rigoarea, rafinatețea și înalta ținută a artei române care de nenumărate ori a dat culturii universale personalități remarcabile.

MONS. ALOISIE TĂUTU

În ziua de 28 septembrie 1981 a trecut la cele veșnice Mons. Dr. Aloisie Tăutu, preot unit, cărturar, ce activa de mulți ani la Roma.

Se născuse în anul 1895 în nordul Transilvaniei și a studiat la liceul greco-catolic din Beiuș, la Universitatea De Propaganda Fide din Roma și la Universitatea din Viena, luându-și doctoratul în teologie la De Propaganda Fide, cu teza "Niceta Remesianul, Apostolul Românilor". Tot la roma a fost și hirotonit preot la Colegiul grec.

În perioada 1921 - 1937, a desfășurat activitate didactică și administrativă, ca profesor de religie la Beiuș, profesor de teologie dogmatică și morală la Oradea, consilier episcopal, animator al vieții religioase și culturale la unele școli și ca publicist.

Dintre roadele preocupărilor cărturărești din acea perioadă amintim "Primatul Papiilor în istorie" (Oradea, 1926), "Principiile moralei creștine" (1931) și "Poruncile" (1932). A tradus în colaborare cu alții "Școala iubirii lui Isus Christos" a lui Alfonso Maria de Liguori (1928) și "Calea desăvârșirii creștinești" de Alfonso Rodriguez (4 vol., 1933-1936).

În anul 1937 a fost trimis la Roma, ca delegat în Comisia pentru codificarea dreptului oriental, consilier ecleziastic al Legației Române pe lângă Vatican, primind și funcția de preot la biserica română unită din piazza delle Coppelle.

Activitatea pe care o desfășoară de acum înainte duce la afirmarea cărturărească concretizată în XI volume cu documente din Arhivele Vaticanului privind istoria Bisericilor și Neamurilor orientale și în două volume de articole istorice și bisericești, publicate de revista Buna Vestire în 1975.

A fost înmormântat în ziua de 30 septembrie 1981, la Roma, în Campo Verano.

Cu Mons. Aloisie Tăutu dispărea una dintre figurile reprezentative ale Bisericii Unite Române și unul dintre cei mai competenți cunoscători ai istoriei Neamului românesc.

Să-i fie țărâna ușoară !

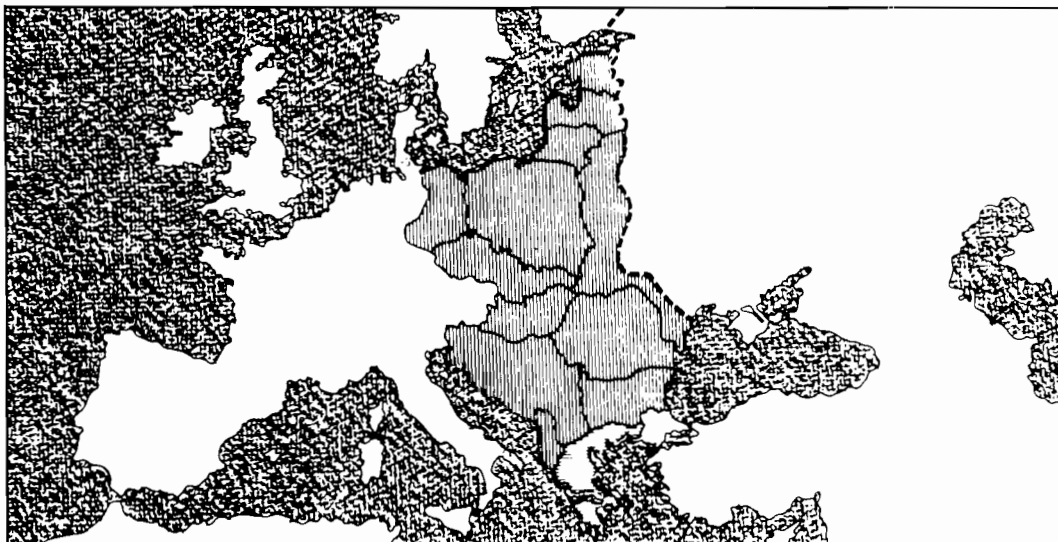
CIVILIZAȚIA RURALĂ ÎN CARPAȚI

Nu de mult, la Muzeul național al muntelui din Torino s-a deschis o interesantă expoziție consacrată civilizației rurale a Carpaților. Această amplă manifestare culturală consacrată artei populare românești este rezultatul colaborării dintre specialiștii români și italieni. Cele peste 1.200 de expozate grăiesc despre continuitatea, unitatea și originalitatea culturii și civilizației poporului român, dezvoltate de-a lungul secolelor pe teritoriul carpato-danubiano-pontic.

Principalele ziare italiene au subliniat originalitatea și caracterul științific al tematicii, valoarea artistică excepțională a pieselor prezentate. Ziarul "La Stampa" din 25 septembrie a scris că "Expoziția trece în revistă cele mai diverse manifestări ale acestei civilizații. Case și biserici, cele mai multe din lemn, reflectă o adevărată și proprie creativitate populată".

Un larg articol dedicat manifestării expoziționale românești a publicat și "Stampa Sera" în 26 septembrie, menționând, între altele: "Tematica (expoziției) ar putea părea de interes restrâns dacă nu s-ar lua în considerare incredibile afinități care se descoperă între cultura rurală a munților Transilvaniei și aceea a Alpilor piemontezi, ca să nu mai vorbim și de legăturile istorice care au unit România și Piemontul încă de la începutul secolului al XIX-lea. O expoziție... unde se găsec și obiecte rare, dar în special mărturii ale unei lumi rurale care a conservat o extraordinară unitate culturală. Piemontul are ceva în plus în comun cu România, sau mai bine zis cu acea vastă parte a ei ce corespunde arcului carpatic, unde prezența munților a dat naștere unui tip de civilizație care, deși a evoluat în direcții diferite, a trebuit să înfrunte aceleași probleme ale raportului cu ambientul natural, ale exploataării resurselor, ale organizării...".

În timpul expoziției - deschisă până la 8 nov. - au fost organizate mese rotunde și conferințe cu interesante teme, dintre care amintim "Istorie și civilizație în Carpații românești, continuitate și permanență", "Limbă, literatură și folclor în spațiul mioritic", "Patrimoniul cultural al Carpaților, tradiție, protecție și valorificare", etc.

Moscova, 9 Octombrie 1944

“Momentul era potrivit pentru a trata, așa că am spus: “Să aranjăm treburile noastre în Balcani. Armatele voastre sunt în România și în Bulgaria. Noi avem acolo interese, misiuni, agenți. Între noi nu trebuie să existe neînțelegeri pentru lucruri mărunte.

Cât privește Anglia și Rusia, ați fi de acord - l-am întrebat pe Stalin - ca voi să aveți o dominație de 90% asupra României, noi să avem 90% în Grecia și “fifty-fifty” cu voi în Jugoslavia?” În timp ce se traduceau cele de mai sus, am scris pe o jumătate de foaie de hârtie:

România: Rusia ia 90%; ceilalți iau 10%

Grecia: Marea Britanie (de acord cu Statele Unite) ia 90%; Rusia ia 10%

Jugoslavia și Ungaria: 50% - 50%

Bulgaria: Rusia ia 75%; ceilalți 25%.

Winston Churchill

“Cel de al doilea război mondial”

- Memorii -

CUPRINSUL

P. G., <i>Cine suntem ?</i>	1
Dan Giulea, <i>Vicistitudinile războiului de întregire</i>	3
Mircea Păcurariu, <i>Nicolae Iorga, savant de renume mondială</i>	6
T. V. Bădescu, <i>Chiril și Metodiu, compatrioți ai Europei</i>	9
<i>Scurte știri</i>	10
<i>In memoriam : Mons. Aloisie Tăutu</i>	11
<i>Civilizația rurală a Carpaților - Expoziție</i>	11